

WAGNERIANA CATALANA Nº 26 ANY 2007

TEMA 5: WAGNERISME

TÍTOL: **ANNA D'AX, CINQUANTA ANYS DESPRÉS**

AUTOR: *Agustí d'Arana i Sagnier*

*Reproduïm a continuació el text íntegre de la conferència donada per **Agustí d'Arana i Sagnier**, fill de **Núria Sagnier i Costa "Anna D'Ax"**, pel seu indubtable interès i per tal de difondre i deixar constància de la personalitat de la nostra admirada **Anna D'Ax**. Aquells que no van ser presents a la conferència tenen ara l'oportunitat d'assabentar-se del seu contingut, però hem de dir-los que s'han perdut aquella emoció continguda, aquell nus a la gola, aquella veu trencada per la nostàlgia del passat, aquella mirada entel·lada per les llàgrimes de l'Agustí, a mesura que anava desgranant les pàgines de la vida de la seva mare....Tot un plaer coronat per la presència de l'esposa del conferenciant **Loles Freixa**, col.laboradora constant i impulsora del seu marit en la recerca de dades d'aquesta conferència i per la nombrosa família Arana Sagnier i amics que es reuníren per l'ocasió.*

Senyores i senyors, bona nit i gràcies per la seva presència. Gràcies a l'Associació Amics dels Clàssics, que ens acullen. Gràcies especialment a l'**Associació Wagneriana de Barcelona** que m'ha fornint l'oportunitat de donar aquesta conferència, que no deixa de ser un petit homenatge a la meva mare, la qual cosa em fa certament il·lusió.

L'agraïment a l' **Associació Wagneriana** ha d'anar encara més enllà perquè tot va iniciar-se gràcies a ella ara farà uns tres anys. Ens vam trobar, jo i els meus germans grans, més aviat per casualitat, amb en Jordi Mota, la Maria

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

Infiesta i l'Eva Muns i llavors ens vam assabentar de dues coses: que valoren molt el llibre *Wagner vist per mi* de la nostra mare i que sobre ella no tenien cap dada, malgrat la tasca que venen fent d'historiadors del wagnerisme a Catalunya. Això últim em va fer pensar que tenia una certa obligació de cobrir el buit, així que em vaig decidir a escriure unes pàgines sobre **Anna D'Ax**. Amb els meus germans Josep i Clotilde vam repassar records, vaig mirar papers i finalment vaig fer l'escrit que porta per títol *Anna D'ax, la persona i l'obra* i que l'Associació ha considerat digne de ser publicat.

La mare es deia Núria Sagnier Costa, però no em referiré a ella ni com a mare ni com a Núria Sagnier. Parlaré d'**Anna D'Ax**. Aquest és el sobrenom que ella va escollir per signar els seus llibres, així que usar-ho sembla que sigui respectar la seva elecció. Per altra banda, el que vull presentar no té caràcter personal o familiar. Em centraré en aquells aspectes de la seva obra i de la seva personalitat que tenen una significació general.

Sigui dit de passada. Per què aquest nom, **Anna D'Ax**? No ho sabem. Tal vegada, penso, perquè és breu i sonor, però és solament una suposició.

De dos coses els vull parlar: de les aportacions d'**Anna D'Ax** al wagnerisme a Catalunya i de la seva configuració espiritual, que tan estretament lligada va estar a la seva dedicació a l'art i en particular a l'obra de Wagner i que és, segons crec, bastant representativa d'un moment català.. i europeu.

Tres grans aportacions va tenir al wagnerisme a Catalunya: el llibre *Wagner vist per mi*, les traduccions al català de diverses obres de Wagner i el manteniment durant molts anys, a casa seva, d'unes sessions setmanals per l'audició de les obres de Wagner amb un grup d'entusiastes.

Wagner vist per mi

El va començar a escriure la primavera de l'any 1949 i el va acabar a l'estiu de 1951. És un llibre bastant llarg que es compona d'un pròleg de la mateixa autora, d'un capítol dedicat a les obres de Wagner en general i a ell mateix, i d'onze capítols més dedicats a altres drames musicals.

El títol, *Wagner vist per mi*, sembla suggerir un enfocament una mica subjectiu. De la mateixa manera que és "vist per mi" podria ser "vist per tu" o per ell, val a

dir, cada qual el pot veure a la seva manera. Algunes afirmacions del pròleg semblen que vagin en el mateix sentit. Per exemple, quan l'autora diu "no cerquis en aquestes pàgines que segueixen gaire cosa més que sentiment, un sentiment femení exposat sense intenció de fer literatura i amb l'única finalitat de esplaiar-me". I més endavant: "Crec que, davant l'obra d'art, és el sentiment el primer que té dret a judicar, i jo em deixo emportar pel sentiment per expressar una part del món de sensacions que em suggereix l'audició i l'estudi d'aquells drames".

Sentiments, sentiment femení, sensacions, esplaiar-me. És lògic pensar: bé, és una entusiasta de Wagner que deixa anar el que el seu cor li dicta. És, en part, el que van escriure alguns crítics de l'època quan el llibre va sortir: *Wagner vist per mi* era el producte d'una "fina sensibilitat femenina". Cal recordar que estem a l'any 1951 i que llavors aquesta afirmació venia a significar una subjectivitat desfermada.

Però això és un malentès. El llibre vol dir i diu el que Wagner i les seves obres són i representen considerades en si mateixes, amb mirada objectiva. No vol ser de cap manera una expressió dels sentiments de l'autora, o no vol ser solament ni principalment això.

Per què llavors aquelles expressions? Probablement, en primer lloc, per una certa humilitat i timidesa de l'autora: "No cerquis gairebé més...", és com una forma de demanar la benevolència del lector. En segon lloc i més important, **Anna D'Ax** estava convençuda que el sentiment és una via imprescindible per assolir el coneixement de determinades coses, especialment en el terreny de l'art. Per a ella sembla que significa experiència interior i de la mateixa manera que la ciència demana experiències contrastables, el coneixement artístic demana una d'interior.

Aquesta convicció està en línia amb la creença romàntica que el sentiment és el camí adequat per arribar a realitats humanes profundes. És lògic, ja que **Anna D'Ax** estava molt submergida en la cultura romàntica. Però subratllem que també donava molta importància a la raó. Qui llegeixi *Wagner vist per mi* veurà multitud d'anàlisis i raonaments per sostenir el que afirma.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

De fet, en el pròleg esmentat també diu “no tinc intenció de fer literatura” o “vull expressar la meua manera de pensar sense valer-me en absolut de la fantasia”. Val a dir: no partiré del sentiment per enlairar-me en construccions fantasioses i pròpies. El que farà el sentiment és obrir-me portes cap a realitats que caldrà analitzar i exposar racionalment.

Això està en sintonia amb el que ella diu del mateix Wagner: la base de tota la seva obra és el text, no pas la música. Text poètic, que desenvolupa un drama, amb els corresponents personatges lligats en una sèrie determinada d' accions. Aquest text es pot explicar, es pot entendre, s'ha d'entendre, en realitat, utilitzant l'enteniment per copsar i no deformat el seu sentit. Com diu **Anna D'Ax** en *Wagner vist per mi*, d'un llibre cada dia un treu el que vol, però poques vegades el que diu. Si no intervé l'estudi i la reflexió, el llegir no serveix de gaire”.

Aquesta síntesi, diguem-ne, entre raó i sentiment es manté en la interpretació global que **Anna D'Ax** fa de Wagner en el primer capítol de *Wagner vist per mi*. Per a ella, no ofereix unes estones d' entreteniment, no ofereix solament l'estètica generalment reconeguda com grandiosa de la seva música, ni tampoc es limita al bonic desenvolupament d'històries freqüentment mítiques o simplement humanes. El que ofereix és una visió del món profundament humana. En un moment donat diu, a més, que qui estudiï els poemes de Wagner i també la seva producció de caràcter filosòfic s'adonaria de la força del seu pensament i de l'amplitud dels camps que cobreix. No hi ha discontinuïtat, per tant, entre obra poètica i reflexió sobre el món. Tot plegat configura una representació solida de la realitat.

Quina és la visió del món que Wagner, segons **Anna D'Ax**, ofereix? Es podria parlar de la distinció entre l' home extern, expressat en el text, i l'home intern, expressat per la música; també de la representació adequada de l'eterna lluita entre el bé i el mal, de la virtut, de l'amor sublim, de la renúncia, del crim, de la bondat. També s'hauria de parlar de la profunda descripció de la vida anímica i espiritual de l'home i dels personatges dibuixats amb una perfecció psicològica excepcional.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

Però si tot això ho haguéssim de resumir, segurament seria adequat dir: segons **Anna D'Ax** la visió del món que tramet en Wagner consisteix en presentar el sublim com el component essencial de la realitat. Aquesta no és només ni principalment el que percebem immediatament. Com diu al principi del capítol esmentat de *Wagner vist per mi*, "Wagner ens presenta un món visible i lluminós davant el qual ens neix, sense cap esforç, la Idea". Notem que **Anna D'Ax** escriu Idea amb majúscula. Recorda molt la visió de Plató, per qui la realitat més real no és la percebuda, sinó la realitat del món de les idees, eternament subsistents i perfectes. Res d'estrany amb això si tenim present la tendència que tenen els temperaments artístics a associar-se amb el pensament d'aquell filòsof.

Dintre de les realitats humanes n'hi ha una a la qual **Anna D'Ax** presta una especial atenció: l'amor. Així és en *Wagner vist per mi* i, com veurem, en d'altres obres.

En el primer capítol que estem comentant dedica bastants pàgines a les relacions entre Wagner i Matilde Wesendonk. No es tracta d'una història d'aquestes relacions, sinó més aviat d'una anàlisi per esbrinar la seva naturalesa i la influència que van tenir en la seva música. La conclusió és que l'amor de Wagner per Matilde també va ser profund i perdurable i que va ser l'inspirador i l'experiència subjacent en la creació de *Tristany*. En el cas dels *Mestres Cantaires* la relació de Wagner i Matilde també hi seria present: la figura de Hans Sachs, que voluntàriament renuncia a Eva, és la personificació del seu propi renunciament a Matilde.

Com he dit, la resta de *Wagner vist per mi* està dedicat a l'anàlisi de diverses obres. Anàlisi bastant fi, crec, encara que això ho hauria de dir algú que fos suficientment coneixedor de la obra de Wagner, que no és el meu cas.

Les Traduccions al català

La segona gran aportació d' **Anna D'Ax** al Wagnerisme a Catalunya són les traduccions al català de diverses obres de Wagner. L'any 1955 es van publicar *Tristany*, *La valquiria* i *Parsifal*. Després van venir *Lohengrin*, *El capvespre dels deus*, *Siegfried*, *L'holandès errant*, *Tanhauser*, *Els mestres cantaires* i *L'or del*

Rhin. Aquest últim va ser publicat l'any 1961. Al llarg de sis anys va aconseguir enllestir, per tant, la traducció d'onze obres, encara que la preparació venia de lluny.

Per què las va fer? Per afecció a la traducció? Per conèixer millor Wagner?

Com a wagneriana convençuda es revoltava contra les representacions descuidades. Això és un fet. I era crítica amb els crítics, perquè veia que no jugaven bé el seu paper: ni criticaven les coses criticables ni lloaven adequadament les actuacions d'autèntic mèrit. Com va dir en certa ocasió, "desorienten al públic, reafirmen els actors i els directors en els seus errors i fan que l'empresa es creui de braços".

És una revolta lògica. Volia que l'autèntic Wagner arribés sense deformacions al públic i ho volia perquè creia que l'obra de Wagner tramet veritats importants que no han de ser deformades. Va ser la seva profunda convicció del valor moral i humà de les obres de Wagner la que li va portar d'una manera natural a defensar aquest valor.

Naturalment, ella coneixia les traduccions de Joaquim Pena, de Jeroni Zanné i de Xavier Viure. Les apreciava, les esmenta al pròleg de *Wagner vist per mi* i, de fet, va conèixer les obres de Wagner amb elles, especialment amb les de Pena, que es sabia de memòria. Però trobava que "el lèxic d'aquestes traduccions és complicat". I continua: "si en certs moments fins i tot el concepte esdevé una mica torturat i fosc, és degut de primer al fet que el nostre idioma, a començaments del segle, es trobava en un estat d'anarquia gramatical". Acaba amb una lloança que remata dient: "Cal admirar l'esforç d'aquells literats que ens han deixat aquest tresor, pel qual als qui, com jo, no sabem alemany, és fa possible la perfecta comprensió dels drames de Wagner".

Sí, en efecte, l'any 1951 **Anna D'Ax** no sabia alemany. El va aprendre justament per poder fer les traduccions. Professors, gramàtiques, diccionaris i hores d'estudi en el seu despatx. Després van venir molt de treball sobre les partitures i també al piano per verificar la correcta connexió entre text i música. Per la verificació final de la correcció de la traducció i de la seva concordança amb la música havia d'escriure-la en la partitura.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

Les sessions wagnerianes

La tercera aportació al Wagnerisme van ser les sessions wagnerianes. **Anna D'Ax** les va organitzar durant bastant anys. Tenien un ritme setmanals i estaven destinades a l'audició d'una obra sencera. Normalment es feien els dimecres i es subjectaven a un horari estricte. Van començar l'any 1949 com a més tard i van pràcticament acabar el 1966. Una cosa curiosa és la precarietat de la tècnica els primers anys. Com que s'utilitzaven discos de setanta-vuit revolucions, **Anna D'Ax** havia de seure al costat del tocadiscs per anar canviant el disc contínuament.

Les sessions es feien a casa de la família Arana Sagnier, que estava situada al carrer Anglí 31, per sota del passeig de la Bonanova, fent cantonada, per la banda de mar, amb l'actual carrer Hort de la Vila. Aquesta casa, **Anna D'Ax** se l'estimava molt. En relació a la música de Wagner va dir que solament l'escoltava a gust en aquella casa.

El grup que assistia a les sessions va variar al llarg del temps, però alguns noms cal citar-los especialment. Joaquim Rubió sempre hi va ser present. Era amic d' **Anna d'Ax** des de l'any 1946 i ho va ser fins la seva mort. Era fill de l'Antoni Rubió i Lluch, estudiós de la Grècia catalana, i germà de Jordi Rubió i Balaguer, qui va continuar la tasca del seu pare. Una nissaga amb tots els honors que poden fornir l'estudi i la cultura; el Dr. Jeroni de Moragas i Gallissà, especialista i capdavanter en psiquiatria infantil, va escriure novel·la i assaig; Montserrat Peres i el seu marit, Ramon Valls, eren wagnerians entusiastes; en Jordi Company; en Pau Sagnier, germà d' **Anna D'Ax**; el P. Massana, jesuïta i compositor; en Sebastià Sánchez Juan, poeta i corrector de català; en Cinto Puget i Rosa Carulla i, com a més joves, en Carles Duran i Guillem Sagnier.

La descripció freda d'aquestes sessions wagnerianes no cospa el caliu que en realitat tenien, fruit de les conviccions wagnerianes compartides i de moltes complicitats humanes i intel·lectuals. Amb tot això, aquestes trobades setmanals eren un cenacle molt viu. Sense l'estímul que aquest grup li proporcionava, **Anna D'Ax** possiblement no hagués tingut l'energia i la decisió per escriure i publicar *Wagner vist per mi* i les traduccions. De fet el període de

vida del grup coincideix amb el de les publicacions. Aquest funciona de 1949 a 1966 amb uns anys d'especial intensitat que van de 1950 al 1960. L'any 1966 també desapareix la casa d'Anglí 31, menjada per la voracitat de la nostra expansiva ciutat. Recordem que *Wagner vist per mi* és del 1951 i les traduccions van sortint entre 1955 i 1961.

La vida d'aquest cenacle anava unida a d'altres activitats. L'assistència a les representacions de les obres de Wagner al Liceu era una d'elles. Una part dels components del grup solien anar al cinquè o al quart pis, on deixaven constància del seu descontent si l'obra patia talls. Una altra activitat va ser l'organització, l'any 1955, d'una lectura de *La Valquiria*, segons la traducció d'**Anna D'Ax**, a la Casa del Libro i de *Tristany* al Reial Cercle Artístic. També van haver-hi trobades, a Angli 31, amb intèrprets de les obres de Wagner, com va ser el cas del tenor Max Lorenz, i també amb en Wieland Wagner.

Darrera de la intensa i fructífera dedicació d' **Anna D'Ax** a treballs wagnerians hi havia, certament, alguns antecedents familiars que afavorien aquest camí, una bona capacitat per la música i també unes inclinacions poètiques i literàries que no solament es van abocar al wagnerisme sinó també en d'altres treballs.

La inclinació poètica i literària

Anna D'Ax era filla de Leopold Sagnier i de Paulina Costa. La seva mare tocava l'arpa. El seu pare tocava el violoncel i era afeccionat a anar al Liceu. A la seva filla Núria, després **Anna D'Ax**, la va portar a una representació de *Parsifal* quan tenia uns tretze anys. Després diria que aquesta obra era la que li "arribava més endins". En família era normal que s'improvisessin cors en qualsevol moment. En fi, un ambient clarament impregnat per afeccions musicals.

També la capacitat musical caracteritzava a **Anna D'Ax**. Cantava molt bé, el que li va valer ser la responsable dels sols en el col·legi, i tenia molta facilitat amb el piano. Malgrat tot, mai va fer estudis de música.

La inclinació poètica i literària queda a bastament demostrada pels seus treballs wagnerians, però cal tenir present que anava més enllà d'ells. Tres anys abans de la publicació de *Wagner vist per mi* ja havia escrit una comèdia,

El seu destí, i el 1953, dos anys abans que fossin publicades les traduccions, va veure la llum *Insomni entre fulles*, un llibre de prosa poètica d'estil oriental. L'any 1955 va publicar *Llegendes Xineses*, també d'estil oriental, encara que ara eren contes, mentre que en l'anterior es tractava de pensaments breus.

És clara, per tant, la forta inclinació literària i poètica, a més de musical, d'**Anna D'Ax**. És el mateix que queda reflectit en l'existència d'una sèrie d'escrits inèdits: *Diari d'una dona*, inacabat, tres drames de contingut bíblic (*Maria de Magdala*, *Ponç Pilat* i *Dimes el lladre*), dos comèdies (*El seu destí* i *El gall de Sócrates*) i diversos poemes.

La seva dedicació a Wagner formava un tot amb la resta de tasques literàries i poètiques i aquest tot era l'art tal com ella ho entenia, com una esfera de la realitat d'una gran riquesa, la més rica en realitat, i com un component essencial de la vida. Però això ja empalma amb l'últim aspecte que els volia exposar: la configuració espiritual d'**Anna D'Ax**, que va ser causa i efecte del que va fer i que situa tot plegat sota la llum adequada.

L'esperit d'**Anna D'Ax** el podríem descriure com una glorieta en la que dominen les línies verticals i que es compona de tres columnes i d'un coronament. Les tres columnes són la natura, l'art i l'amor i el coronament la fe religiosa, naturalment, catòlica.

I darrera de tot hi havia com un factor impulsor que podríem anomenar afany d'anar més enllà del món tal com es presenta en la vida diària. Era també com una certa rebel·lia contra el món, però no una rebel·lia ideològica ni molt menys desgrat davant el que veia com una realitat dominada per interessos petits i activitats vulgars, per un cert materialisme el refús del qual no és gens estrany en una wagneriana.

Aquest afany de transcendir el món real l'orientava immediatament cap a un altre món ideal que cercava. I el cercava no d'una forma diguem-ne filosòfica, teòrica o conceptual sinó artística i també existencial, perquè sense ell s'ofegava. Les tres vies que la portaven cap al món ideal ja les hem esmentat: la natura, l'art i l'amor.

La Natura

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

Les relacions d'**Anna D'Ax** amb la natura eren veritablement intenses per dos motius: pel que esperava d'ella i perquè, amb ella i en ella, es lliurava a hores de solitud i meditació.

El que esperava d'ella i trobava en ella està expressat en aquesta frase: "Els homes tenen en la natura el misteri que pot sostenir-los l'esperança". Interpreto que experimentava quelcom que no és exclusiu d'ella: la naturalesa com a comunicadora,

mitjançant la seva bellesa en els seus detalls i en la seva grandesa, d'una mena de promesa positiva encara que, emprant el seu adjectiu, misteriosa. O bé, com diu en un altre lloc, la natura es comunica a l'home per la via del símbol. Una promesa, en suma, d'un altre món millor que el que veiem a primer cop d'ull o, si és vol, una certa percepció de la part millor i oculta del món en què vivim.

Com deia, **Anna D'Ax** cercava en la soledat el contacte amb la natura. El lloc era Camprodon, poble pirinenc al qual se sentia molt lligada. Aquí va estiuajar del 1946 al 1982, llevat de dos anys. Estius molt llargs, com llavors s'estilava. Al costat del poble hi havia un bosc, dit d'en Munné, dens, ombrívol i esquitxat de clarianes. Allà anava cada matí a passar unes hores durant les quals meditava i escrivia.

La natura també tenia per a ella un significat literari: en els seus dos llibres de prosa poètica es proposa, com diu al pròleg de les *Llegendes xineses*, "explicar els matisos més delicats de la vida per mitjà de les múltiples variacions d'imatges que ens dóna la natura". Això, sigui dit de passada, té un parentesc amb la freqüent presència, a les obres de Wagner, de tempestes, vent, flames, murmuris de la selva o cants del ocells.

Per últim, **Anna D'Ax** atribueix a la naturalesa una característica curiosa: la fidelitat, probablement perquè ella està permanentment al seu lloc per oferir-se una i una altra vegada a qui vulgui contemplar els seus misteris. Però, per què subratllar aquesta característica? Tal vegada perquè en això es diferencia de l'amor, que amb molta facilitat promet, però que també amb facilitat es causa de desencís.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

L'ART

L'art és la segona via que la portava cap al món ideal, la segona columna del seu esperit.

En certa ocasió va escriure el següent sobre l'art: "No és una diversió, un passatemps, ni hauria de ser mai un negoci. L'art és un do diví, un oasi de sublimitat en mig de la terrible prosa quotidiana, un mitjà que té l'home al seu abast per comprendre el més gran i més profund de la vida. És l'atmosfera de bellesa pura on l'esperit pot respirar lliurement".

Fixem-nos en la sublimitat contra-posada a la terrible prosa quotidiana i en l'afirmació sobre la capacitat de l'art de permetre la comprensió del més gran i profund de la vida. Porta, efectivament, cap al món ideal. I, en particular, Wagner, amb la seva capacitat de crear prototipus, t'hi porta.

Anna D'Ax tenia unes relacions amb l'art que es corresponien molt amb les idees de Shopenhauer, cosa gens estranya si tenim en compte que aquest filòsof, encara que mai el va llegir, era un membre de la mateixa família espiritual, com queda palès per l'admiració que Wagner li professava.

Per Shopenhauer, qui es troba en el corrent de la vida està sota la pressió dels desigs, de l'esperança i del temor. Això provoca desassossec i manca de felicitat. **Anna D'Ax** tenia aquesta experiència i cercava la pau en la natura i en l'art, que són justament on Shopenhauer creu que es poden trobar. Ell entén que la tranquil·litat

de l'ànima solament s'ateny quan ens oblidem de nosaltres mateixos com a individus i ens lliurem a la contemplació tot sostraiant-nos en ella a les vicissituds de la vida. Perduts en l'objecte contemplat, abandonem aleshores els desigs i els temors i trobem la pau veritable.

I el que hem de contemplar, sempre segons Shopenhauer, és la natura i l'art. I dins de les arts, és la música la que té l'efecte més poderós i penetrant sobre l'esperit de l'home. Pel que fa a la natura, Shopenhauer diu que basta llançar-hi un cop d'ull per calmar l'agitació de la passió, la necessitat o el temor i sentir-se reanimat i confortat.

L'Amor

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com

La tercera columna de l'esperit d' **Anna D'Ax** era l'amor. D'ell se'n va ocupar força: al capítol primer de *Wagner vist per mi*, com hem vist abans; en analitzar les obres de Wagner, evidentment; en *l'Insomni entre fulles* i en les *Llegendes xineses*, abundantment i en d'altres obres no publicades (*El seu destí*, *Diari d'una dona* i *Maria de Magdala*). Em limitaré a unes poques observacions sobre alguns aspectes essencials.

No ens estranyarà que **Anna D'Ax** doni una importància primordial al que podríem anomenar l'aspecte interior de l'amor, a l'amor fet de pensaments, imatges i records. És aquest aspecte el que porta cap a dimensions profundes, cap al món ideal. Es repeteix aquí el camí de la natura i l'art. I aquest amor interior és la base de l'amor diguem-ne exterior, de forma que sense ell aquest restaria mancat de valor.

En ocasions la realitat mateixa imposa que l'amor quedi restringit a les seves dimensions interiors. És el cas de Wagner

i Matilde, tal com **Anna D'ax** ens els presenta. Han de separar-se per la fidelitat d'ella al seu marit i pel respecte d'ell al seu amic i protector. Així que sols els queda l'amor interior. És una gran pèrdua? En realitat, no és una gran pèrdua. Té un cert dramatisme, és clar, però la recompensa és la profunditat de l'amor espiritual el qual, posats a haver d'escollir, és el que té una importància cabdal per **Anna D'Ax** i també pel mateix Wagner.

Un cas extrem és l'amor entre Tristany i Isolda. També aquest topa amb un obstacle exterior, l'exigència de fidelitat al rei, però, més profundament, tal com **Anna D'Ax** l'interpreta, l'amor aixeca en aquest cas un ideal radicalment separat del món i incompatible amb ell. Tan incompatible que ja no té sentit parlar d'amor interior. L'únic que s'imposa ràpidament és el final tràgic. És una tipologia extrema però expressa un aspecte general significatiu: el caràcter difícilment conciliable entre el món ideal i el món real, dificultat que no solament es dona en l'amor.

Però subratllem de nou que l'amor és món interior, camí que porta cap a la veritat profunda de la vida. Subratllem-ho perquè en això coincideix amb la natura i amb l'art. Tots tres forneixen aquell tipus d'experiència de la qual

parlàvem al principi i que constituïa el centre d'interès d' **Anna D'Ax**. En realitat era una gran aposta, ja que **Anna D'Ax** posava aquest Món interior per damunt de qualsevol altre. I això ho feia en termes tant intel·lectuals com vitals. Intel·lectuals perquè creia que objectivament era al món interior a qui corresponia la primacia; vitalment perquè a ell es dedicava amb perseverança i en ell confiava per recolzar la seva vida.

La Religiositat

Per acabar, la religiositat d' **Anna D'Ax**. Creia fermament que Déu és l'únic important a les nostres vides i també creia una altra cosa que és totalment congruent amb la seva actitud davant l'amor, l'art i la natura: creia que la creença en Déu hauria de ser suficient per assolir la pau interior i per situar-la per damunt de les vicissituds de la vida. Però, ho aconseguia? Sembla que solament d'una forma precària, com crec que expressa el següent poema que, si m'ho permeten, llegiré:

*“Jesús,
jo crec en Tu
crec en el teu Amor
i en tots els teus misteris.
Ja no dubto de res
del que Tu vols que cregui
(...)
Crec, crec i espero
encara que no entenc res del que crec.
No et demano, Senyor,
que il·luminis amb foc de intel·ligència
la meva pobre ment,
però sí et prego
que la fe que en tu poso
se'm torni sentiment.*

*Sentir que ets, que estàs;
sentir l'amor
com una força viva
que m'esclavitzi a Tu.
Sentir-te tant
que fins i tot se m'esborri la fe
que només creu
i l'esperança que només espera.
Dóna'm Amor sentit,
ell és la gran certesa
a la qual no li calen
ni dogmes ni raons,
que res no espera
perquè tot ho ha assolit
i ho dóna tot".*

Congruent un cop més, **Anna D'Ax** sembla demanar, en aquest poema, una mena d'experiència mística. Amb ella hauria assolit o va assolir -no sabem si una cosa o l'altra- la finalitat que sempre va cercar a la seva vida.

Gràcies per la seva atenció.

Agustí d'Arana i Sagnier

*

---

* Conferència donada per Agustí d'Arana a la seu de l'Associació Orquestra de Cambra Amics dels Clàssics, Barcelona, i organitzada per l'Associació Wagneriana de Barcelona, el dia 27 de febrer de 2007.

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com)
info@associaciowagneriana.com